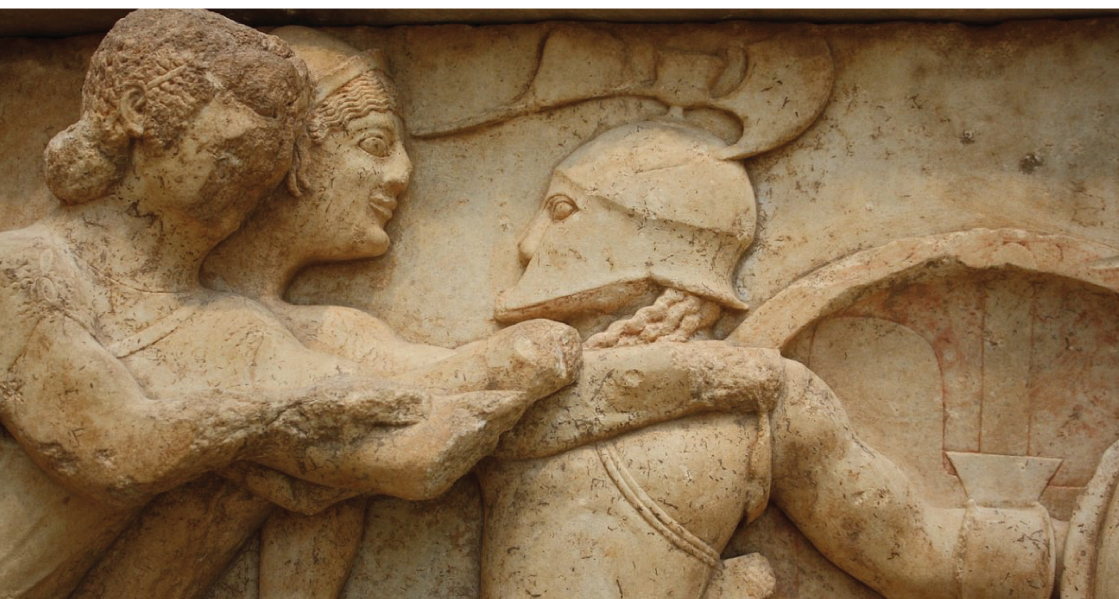

ПРИМАМЛИВИЯТ РАДИКАЛИЗЪМ

II Кръгла маса

НЕПОЗНАТИТЕ БАЛКАНИ

28-29 ноември 2024 г.

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

чл.-кор. проф. дин Александър Костов

доц. д-р Златомира Герджикова

гл. ас. д-р Ели Филипова

докторант Милен Петров

докторант Тодор Тодоров

ПРОГРАМА

ПЪРВИ ДЕН 28 ноември 2024 г.

ОФИЦИАЛНО ОТКРИВАНЕ | 10:00 часа

чл.-кор. проф. дин Александър Костов

I-ва сесия | НЕВИННИЯТ РАДИКАЛИЗЪМ НА РЕЛИГИЯТА I

д-р Кристиян Ковачев - модератор

10:15 - 11:20 часа

СВЕЩЕНИ ВОЙНИ В АНТИЧНОСТТА/SACRED WARS IN ANTIQUITY

гл. ас. д-р Ирина Шопова (ИБЦТ-БАН)

РАДИКАЛИЗИРАНЕ НА ХРИСТИЯНСТВОТО ПРЕЗ IV ВЕК

доц. д-р Златомира Герджикова (ИБЦТ-БАН)

**РАДИКАЛЕН ПРИМЕР - РАДИКАЛЕН ПОСЛЕДОВАТЕЛ.
ЗА ВЪЗМОЖНОТО ВЛИЯНИЕ НА ПАВЕЛ САМОСАТСКИ
ВЪРХУ ПОВЕДЕНИЕТО НА АРИЙ**

докторант Милен Марков (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

11:00 - 11:20 часа

Кафе пауза 11:20 – 11:30 часа

Кръгла маса

II-ра сесия | НЕВИННИЯТ РАДИКАЛИЗЪМ НА РЕЛИГИЯТА II

гл. ас. Евлоги Станчев - модератор

11:30 - 12:35 часа

„ИСЛЯМСКИ РАДИКАЛИЗЪМ“ В КОСОВО: КАК ТОЗИ ФЕНОМЕН БЕШЕ ОТРАЗЕН ОТ МЕЖДУНАРОДНИТЕ МЕДИИ: 2014-2019/“ISLAMIC RADICALISM” IN KOSOVO: HOW THIS PHENOMENON WAS COVERED BY THE INTERNATIONAL MEDIA: 2014-2019

доц. д-р Селим Безерадж (Прищински университет)

МЕДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ: ЩИТ ИЛИ ПРОВОДНИК НА РАДИКАЛИЗАЦИЯ СРЕД МЮСЮЛМАНИТЕ ПРИ ВЪЗХОДА НА ИДИЛ (2014-2019)/THE MEDIA IN BULGARIA: SHIELD OR CONDUIT OF RADICALIZATION AMONG MUSLIMS DURING THE RISE OF ISIS (2014-2019)

докторант Калоян Константинов (ИБЦТ-БАН)

РЕЛИГИЯ И РАДИКАЛИЗЪМ В СРЪБСКАТА ПОЛИТИКА ПРЕЗ ХХІ ВЕК

д-р Бисер Банчев (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

12:15 - 12:35 часа

Обедна почивка **12:35 – 13:45 часа**

III-та сесия | КЛАСИЧЕСКИ РАДИКАЛНИ ИДЕИ

докторант Милен Петров - модератор

13:45 - 14:50 часа

МАЛЦИНСТВЕНАТА ПОЛИТИКА НА УСТАШКИЯ РЕЖИМ (1941-1945)/MINORITY POLICY OF THE USTASHA REGIME (1941-1945)

доц. д-р Ирина Огнянова-Кривошиева (ИБЦТ-БАН)

ПРИЧИНИ И ФАКТОРИ ЗА РАДИКАЛИЗАЦИЯ И НАСИЛСТВЕН ЕКСТРЕМИЗЪМ В КОСОВО/CAUSES AND DRIVERS OF RADICALIZATION AND VIOLENT EXTREMISM IN KOSOVO

доц. д-р Бардхок Башота (Прищински университет)

МЕЖДУ КРАЙНОДЕСЕН ЕКСТРЕМИЗЪМ И ДЕМАРГИ- НАЛИЗАЦИЯ НА ИДЕНТИЧНОСТТА: БОСНЕНСКОТО ДВИЖЕНИЕ ЗА НАЦИОНАЛНА ГОРДОСТ

гл. ас. д-р Евлоги Станчев (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

14:30 - 14:50 часа

Кафе пауза **14:50 – 15:00 часа**

IV-та сесия | СОЦИАЛЕН РАДИКАЛИЗЪМ

докторант Тодор Тодоров - модератор

15:00 - 16:35 часа

ОТ ПЕРСИЙСКИЯ ДО ЕЛИНСКИЯ АБДЕРОС

доц. д-р Иво Топалилов (ИБЦТ-БАН)

**ДЕЙСТВИЯТА НА ИМПЕРАТОР ЮСТИНИАН I (527-565)
СРЕЩУ МИМОВЕТЕ КАТО РАДИКАЛЕН ЕЛЕМЕНТ ОТ
НЕГОВАТА ПОЛИТИКА**

д-р Ангел Велинов (ИБЦТ-БАН)

**БКП, ПОЛИТИЧЕСКАТА НЕСИГУРНОСТ И НАСИЛИЕ
В БЪЛГАРИЯ СЛЕД ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА/
COMMUNIST PROTEST POLITICS, POLITICAL
UNCERTAINTY AND VIOLENCE IN BULGARIA AFTER THE
FIRST WORLD WAR**

ас. Кристиан Стефанов (ИИНЧ-БАН)

**ЗАКОНИТЕ ЗА ОБЛЕКЧАВАНЕ НА ЖИЛИЩНАТА
НУЖДА (1920 – 1924 Г.): СМЕКЧАВАНЕ ИЛИ
УВЕЛИЧАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОТО НЕДОВОЛСТВО
И ПРОТИВОПОСТАВЯНЕ? / THE HOUSING RELIEF ACTS
(1920–1924): REDUCING OR INCREASING PUBLIC
DISCONTENT AND CONFRONTATION?**

гл. ас. д-р Борис Боев (ИИНЧ-БАН)

**ПРОМЕНИТЕ В КЛИМАТА - ОТ ИСТОРИЧЕСКИЯ НАРА-
ТИВ КЪМ СЪВРЕМЕННАТА ПОЛИТИКА**

доц. д-р Георги Димов (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

16:15 - 16:35 часа

Край на първи ден

ВТОРИ ДЕН 29 ноември 2024 г.

V-та сесия | ИЗГРАЖДАНЕ НА ИМПЕРИИ

гл. ас. д-р Ели Филипова - **модератор**

10:00 - 11:05 часа

АРМИЯТА КАТО НОВИЯ ПЛЕБС

доц. д-р Калин Стоев (ИБЦТ-БАН)

**ЗАВЛАДЯВАНЕТО И РАЗГРАБВАНЕТО НА
КОНСТАНТИНОПОЛ ОТ КРЪСТОНОСЦИТЕ ПРЕЗ 1204 г.**

доц. д-р Калин Йорданов (ИБЦТ-БАН)

**ПОЛИТИЧЕСКИЯТ РАДИКАЛИЗЪМ В ХАИТЯНСКАТА
РЕВОЛЮЦИЯ**

доц. д-р Симеон Симеонов (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

10:45 - 11:05 часа

Кафе пауза **11:05 - 11:15 часа**

**VI-та сесия | (НЕ)РЕАЛИЗИРАНИЯТ РАДИКАЛЕН
ИДЕАЛ**

докторант Милен Петров - **модератор**

11:15 - 11:50 часа

**VENUS WITHOUT FURS. ЗА ЕДНА (НЕ)РЕАЛИЗИРАНА
РАДИКАЛНА ИДЕЯ ОТ IV ВЕК. ПР. ХР.**

гл. ас. д-р Ели Филипова (ИБЦТ-БАН)

Кръглата маса

НОМО BIZARRUS. БАЛКАНСКИТЕ МОДЕРНИЗМИ КАТО „РАЗХОДКА ПО РЪБА“

гл. ас. д-р Маламир Спасов (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

11:45 - 11:55 часа

Кафе пауза 11:55 - 12:05 часа

VII-ма сесия | РАДИКАЛИЗМЪТ В НАУКАТА

доц. д-р Симеон Симеонов - модератор

12:05 - 13:10 часа

РАННАТА БЪЛГАРСКА ИСТОРИЯ – ПОЛЕ ЗА РАДИКАЛИЗАЦИЯ НА ИНТЕРПРЕТАЦИИТЕ

Борислав Павлов (независим изследовател)

ТРАКТАТЪТ НА МИХАИЛ ПСЕЛ ДИАЛОГ ЗА ДЕЙСТВИЯТА НА ДЕМОНИТЕ И РОЛЯТА МУ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКИЯ ОКУЛТИЗЪМ

докторант Тодор Тодоров (ИБЦТ-БАН)

НАУКАТА КАТО ВОЙНА НА ИДЕИ

д-р Кристиян Ковачев (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

12:50 - 13:10 часа

VII-ма сесия | CASE-STUDIES

докотрант Тодор Тодоров - модератор

13:10 - 13:35 часа

УБИВАНЕТО НА ПЛЕННИЦИ И МЕЖДУРЕЛИГИОЗНИТЕ КОНФЛИКТИ В КРАЯ НА СРЕДНОВЕКОВИЕТО: ПРИМЕРИ ОТ БАЛТИКА И БАЛКАНИТЕ

докторант Милен Петров (ИБЦТ-БАН)

ДИСКУСИЯ

13:35 - 13:45 часа

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПЪРВИ ТОМ OBSCURED BALKANS

13:45 - 14:00 часа

Край на конференцията

НЕВИННИЯТ РАДИКАЛИЗЪМ НА РЕЛИГИЯТА

СВЕЩЕНИ ВОЙНИ В АНТИЧНОСТТА/ SACRED WARS IN ANTIQUITY

гл. ас. д-р Ирина Шопова

Институт за балканистика с Център по тракология
към Българската академия на науките
irinashopova@balkanstudies.bg

В доклада се прави анализ на свещените войни, водени за Делфийския оракул, и се обосновава твърдението, че концепцията за свещена война може да се търси и в древните хенотеистични религиозни системи, а не само в съвременните им или в късноантичните монотеистични доктрини.

Ключови думи: Свещена война, Делфи, амфиктиония

Keywords: Sacred war, Delphi, Amphictyony

Кратка автобиография: Ирина Шопова е завършила Английската езикова гимназия в град София и Историческия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ със специализация по стара история, палеобалканистика и тракология. Впоследствие завършва и Магистърската програма „Антична религия и култура на Югоизточна Европа“ в НБУ. Защищава докторат по стара история и праистория на тема „Култът на Дионис в Долна Мизия и Тракия по епиграфски данни“. Научните ѝ интереси са в областта на древната история, културата и епиграфиката на Югоизточна Европа.

РАДИКАЛИЗИРАНЕ НА ХРИСТИЯНСТВОТО ПРЕЗ IV ВЕК

доц. д-р Златомира Герджикова

Институт за балканистика с Център по тракология
към Българската академия на науките
gerdzhikova@balkanstudies.bg

Християнството е миролюбива религия, която забранява и съответно наказва вярващите ако носят оръжие и посегнат на живота и добруването на друго човешко същество. През 306 г. по време на гоненията на император Диоклециан много войници, изповядващи християнството, отказват да се бият и умират като мъченици за вярата, след наложеното им смъртно наказание. През 312 г. войската на император Константин не само не сваля оръжията си, когато кръстовият знак е издигнат като тяхно знаме, но се оказва под негова закрила и гаранция за военна победа. През следващите столетия по различен начин християните ще изразяват нетърпимостта си към останалите религии, ересите, другомислещите, враговете на града, империята, на отделните епископи и т.н. Изключително бързо от миролюбива религия християнството се превръща в крайно и на моменти силно радикализирано религиозно учение. В рамките на предложения доклад ще се опитам да представя отделните елементи, които маркират това радикализиране и обвързаностите му с развитието на Църквата като институция.

Ключови думи: Християнство, IV век, радикализиране, религия

Keywords: Christianity, 4th century, radicalization, religion

Кратка автобиография: Златомира Герджикова е изследовател с научни интереси в областта на късноантичната Църква. Има публикации, свързани с процесите на създаване на църковната йерархия и структура, социалната дейност на Църквата като фактор за натрупването на властови ресурси. В последните години работи върху проблема за влиянието на балканските ариански епископи върху църковните процеси през IV век.

РАДИКАЛЕН ПРИМЕР - РАДИКАЛЕН ПОСЛЕДОВАТЕЛ. ЗА ВЪЗМОЖНОТО ВЛИЯНИЕ НА ПАВЕЛ САМОСАТСКИ ВЪРХУ ПОВЕДЕНИЕТО НА АРИЙ

докторант Милен Марков

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
markov_milen@yahoo.com

Целта на доклада е да разгледа в сравнителен аспект модела на поведение на двама клирици, станали впоследствие създатели и разпространители на еретически учения. Първият – Павел Самосатски, заема епископската катедра в Антиохия във втората половина на III век, а вторият – Арий, е влиятелен презвитер в Александрийската църква в началото на IV век. Предмет на разглеждане ще бъде не възможното влияние на учението на Павел върху веровити възгледи на Арий, а доколко александриецът е повлиян и прилага на практика идеите на бившия антиохийски епископ за формиране на религиозна общност и община, която да защитава неговите религиозни идеи. При анализа ще се използват основно текстове на късноантичните църковни писатели Евсевий, Сократ, Созомен, Теодорит и Епифаний.

Ключови думи: арианство, ерес, Павел Самосатски, Арий, Късна античност, Римска империя

Keywords: Arianism, heresy, Paul of Samosata, Arius, Late antiquity, Roman Empire

Кратка автобиография: Милен Марков е докторант в Института за балканистика с Център по тракология към

Българската академия на науките, секция „Средновековни Балкани“ с научен ръководител доц. д-р Златомира Герджикова. Научните му интереси са насочени към ранно и късноантичното християнство в Римската империя и отношенията между държавата и религиозните общности през IV-V век.

**„ИСЛЯМСКИ РАДИКАЛИЗЪМ“ В КОСОВО: КАК
ТОЗИ ФЕНОМЕН БЕШЕ ОТРАЗЕН ОТ МЕЖДУНАРОД-
НИТЕ МЕДИИ: 2014-2019/ "ISLAMIC RADICALISM" IN
KOSOVO: HOW THIS PHENOMENON WAS COVERED
BY THE INTERNATIONAL MEDIA: 2014-2019**

доц. д-р Селим Безерадж

Университета в Прищина, Косово
selim.bezeraj@uni-pr.edu

Включването на чуждестранни бойци в конфликтите в Близкия изток, особено в последните конфликти в Сирия и Ирак, както и в образуванията на така наречената Ислямска държава в Ирак и Сирия (ИДИЛ), е една от най-дискутираните теми в академичната сфера през последното десетилетие. Докладът разглежда изображението на ислямския радикализъм в Косово от международните медии през този петгодишен период. Международното медийно отразяване на ислямския радикализъм в Косово от 2014 до 2019 година често подчертава сложен и многопластов проблем. Феноменът на ислямския радикализъм в Косово, предимно мюсюлманска страна на Балканите, привлече внимание поради своите последици за регионалната стабилност, сигурност и международните усилия за борба с тероризма. Ето някои ключови аспекти на това как международните медии са се справяли с тази тема през този период: Проучването изследва как медийните отразявания са формирали и влияели на глобалните възприятия за радикализма в региона, съсредоточавайки се върху изграждането на наративи, тематичния акцент и възможните пристрастия в репортажите. Чрез анализ на

различни международни новинарски източници, включително основни вестници, телевизионни мрежи и онлайн платформи, това изследване подчертава тенденциите и промените в отразяването по време на този период. Резултатите разкриват, че международните медии често изобразявали Косово като възникваща гореща точка за ислямски екстремизъм, повлияна от геополитическите динамики, сензационализма и по-широкия контекст на глобалните усилия за борба с тероризма. Това отразяване често опростявало сложността на местните социополитически фактори и допринасяло за монолитен и често стигматизиращ образ на Косово. Статията също така разглежда последиците от такива медийни изобразения както за международните възприятия, така и за местната динамика в Косово. Чрез критичен медиен анализ, изследването подчертава необходимостта от по-нюансирано и информирано отразяване на радикализма, за да се насърчи балансираното разбиране на феномена. Общо взето, международното медийно отразяване на ислямския радикализъм в Косово от 2014 до 2019 година беше разнообразно и еволюиращо, отразявайки сложността на проблема и неговите последици както в локален, така и в глобален контекст.

The involvement of foreign fighters in conflicts in the Middle East, particularly in the recent conflicts in Syria and Iraq, as well as in the formations of the so-called Islamic State of Iraq and Syria (ISIS), has been one of the most debated topics in the academic sphere over the past decade. This paper examines the portrayal of Islamic radicalism in Kosovo by international media during this five-year period. International media coverage of Islamic radicalism in

Kosovo from 2014 to 2019 often highlighted a complex and multifaceted issue. The phenomenon of Islamic radicalism in Kosovo, a predominantly Muslim country in the Balkans, drew attention due to its implications for regional stability, security, and international counter-terrorism efforts. Here are some key aspects of how international media handled this topic during that period: The study investigates how media coverage has shaped and influenced global perceptions of radicalism in the region, focusing on narrative construction, thematic emphasis, and possible biases within the reporting. By analysing a range of international news sources, including major newspapers, television networks, and online platforms, this research highlights trends and changes in coverage during this period. Findings reveal that international media often portrayed Kosovo as an emerging hotspot for Islamic extremism, influenced by geopolitical dynamics, sensationalism, and the broader context of global counter-terrorism efforts. This coverage frequently oversimplified the complexity of local socio-political factors and contributed to a monolithic and often stigmatizing image of Kosovo. The paper also explores the implications of such media portrayals for both international perceptions and local dynamics within Kosovo. Through a critical media analysis, the study emphasizes the need for more nuanced and informed reporting on radicalism to foster a balanced understanding of the phenomenon. Overall, international media coverage of Islamic radicalism in Kosovo from 2014 to 2019 was diverse and evolving, reflecting the complexity of the issue and its implications both in the local and global contexts.

Ключови думи: Радикализъм, ислямски, косовски, ме-

диен, международен

Keywords: Radicalism, Islamic, Kosovo, media, international

Кратка автобиография: доц. д-р Селим Безерай притежава докторска степен по история и преподава няколко курса по съвременна история и история на Югоизточна Европа в катедрата по история на Университета в Прищина. Ръководител е на катедрата по история в продължение на 7 години. От 2020 до 2022 година е заместник-декан по преподаването и студентските въпроси на Философския факултет. Също така е ръководител на Управителния съвет на Националния музей на Косово в продължение на 2 години. Участвал е в няколко проекта по програма Еразъм+. Стипендиант на Oead, Университета във Виена, Конрад Аденауер Stiftung и HigherKos. Има публикации в национални и международни списания, публикувани и индексирани в Scopus и WoS. В момента е член на Управителния съвет на Университета в Прищина.

**МЕДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ: ЩИТ ИЛИ ПРОВОДНИК НА
РАДИКАЛИЗАЦИЯ СРЕД МЮСЮЛМАНИТЕ ПРИ
ВЪЗХОДА НА ИДИЛ (2014-2019)/ THE MEDIA IN
BULGARIA: SHIELD OR CONDUIT OF RADICALIZATION
AMONG MUSLIMS DURING THE RISE OF ISIS (2014-2019)**

докторант Калоян Константинов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
kaloskon@gmail.com

Медиите в България изиграха сложна роля в контекста (или липсата) на радикализация сред мюсюлманското население в България по време на възхода на ИДИЛ (2014-2019 г.). България, като предимно православна християнска страна, има значително и отдавна установено мюсюлманско малцинство, съставено предимно от турци, помаци (етнически българи с ислямска вяра) и роми. По време на възхода на ИДИЛ имаше опасения относно уязвимостта на тези групи към радикализация поради влиянието на глобалните джихадистки идеологии.

Българският медиен пейзаж е разнообразен, но често сензационен, което имаше отражение върху начина, по който беше формулиран въпросът за радикализацията сред мюсюлманите. От една страна, някои медии възприеха балансиран подход, опитвайки се да образуват обществеността относно разликите между исляма и екстремистките идеологии, служейки като щит, противодействайки на разпространението на джихадистка пропаганда и насърчавайки диалога. Тези издания подчертават интеграцията на мюсюлманите в

българското общество и мирния характер на по-голямата част от общността.

От друга страна, няколко медийни канала засилиха страховете от тероризъм, често използвайки сензационни заглавия и истории, които размиваха границите между исляма и екстремизма. Това медийно отразяване рискуваше да отчужди мюсюлманските общности и потенциално да тласне маргинализирани лица към радикални идеологии, действайки като проводник на радикализация. Представяйки мюсюлманите като заплаха за сигурността, някои медийни разкази подхраниха ислямофобски настроения, което може да увеличи чувството на изолация сред мюсюлманското малцинство.

Българското правителство, особено чрез своите служби за сигурност, наблюдаваше - макар и не усилено - ролята на медиите през този период, съзнавайки, че както националните, така и международните медии играят роля при формирането на общественото възприятие. Местните и международните медии понякога се разглеждат като усилващи глобалните събития, като възхода на ИДИЛ, което повиши напрежението около мюсюлманските общности и потенциала за местна радикализация.

В обобщение, докато медиите в България имаха потенциала да действат като щит чрез насърчване на разбирането и противодействие на радикалните наративи, в някои случаи те се превърнаха в проводник на радикализация чрез подхранване на страх, неразбиране и разделение, особено по време на пика на влиянието на ИДИЛ между 2014 г. и 2019 г. Балансът на тези две роли варира значително в различните медийни платформи и издания.

The media in Bulgaria played a complex role in the context of (lack of) Muslim radicalization during the rise of ISIS (2014-2019). Bulgaria, as a predominantly Orthodox Christian country, has a significant long-established Muslim minority, primarily composed of Turks, Pomaks (ethnic Bulgarians with Islamic faith), and Roma. During the rise of ISIS, there were concerns about the vulnerability of these groups to radicalization due to the influence of global jihadist ideologies.

Bulgaria's media landscape is diverse but often sensationalist, which had implications for how the issue of radicalization among Muslims was framed. On one hand, some media outlets took a balanced approach, trying to educate the public on the distinctions between Islam and extremist ideologies, serving as a shield by countering the spread of jihadist propaganda and promoting dialogue. These outlets emphasized the integration of Muslims into Bulgarian society and the peaceful nature of the majority of the community.

On the other hand, several media channels amplified fears of terrorism, often using sensationalized headlines and stories that blurred the lines between Islam and extremism. This media coverage risked alienating Muslim communities and potentially driving marginalized individuals towards radical ideologies, acting as a conduit of radicalization. By portraying Muslims as a security threat, some media narratives fed into Islamophobic sentiments, which could increase feelings of isolation among the Muslim minority.

The Bulgarian government, particularly through its security services, monitored - rather loosely - the media's role during this period, aware that both national and international outlets played a role in shaping public perception.

Local and international media were sometimes seen as amplifying global events, like ISIS's rise, which raised tensions around Muslim communities and the potential for home-grown radicalization.

In summary, while the media in Bulgaria had the potential to act as a shield by promoting understanding and countering radical narratives, in some cases, it became a conduit of radicalization by fostering fear, misunderstanding, and division, particularly during the peak of ISIS's influence between 2014 and 2019. The balance of these two roles varied greatly across different media platforms and outlets.

Ключови думи: Радикализация, ислям, мюсюлмани, Ислямска държава, ИДИЛ

Keywords: Radicalization, Islam, Muslims, Islamic State, ISIS

Кратка автобиография: Калоян Константинов е докторант към Института по балканистика с център по трактология, изучаващ отношенията между Ислямска република Иран и Балканите от падането на комунизма до наши дни. Завършил е Връзки с обществеността в СУ, където темата на дисертацията му разглежда пропагандата като част от хибридната война на „Ислямска държава“, след което изучава „Близкоизточни науки“ в Кралския лондонски колеж и Оксфорд. В допълнение, Калоян е журналист с над 12-годишен опит по темите на международните отношения и по-специално Близкия изток и Северна Африка.

Short biography: Kaloyan Konstantinov is a PhD candidate

at the Institute of Balkan Studies and Centre of Tracology, studying the relations between the Islamic Republic of Iran and the Balkans from the fall of communism to the present day. He graduated in Public Relations from Sofia University, where his dissertation topic looked at propaganda as part of Islamic State's hybrid warfare, then continued his education in Middle Eastern Studies at King's College London and Oxford. In addition, he is a journalist with over 12 years of experience on the topics of international relations, in particular the Middle East and North Africa.

РЕЛИГИЯ И РАДИКАЛИЗЪМ В СРЪБСКАТА ПОЛИТИКА ПРЕЗ ХХІ ВЕК

д-р Бисер Банчев

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
natstudies@abv.bg

Активната намеса на сръбската църква в политиката може да бъде представена чрез специфичния пример на парламентарно представени политически движения, които са едновременно радикални и религиозни.

Ключови думи: Сърбия, политика, радикализация

Keywords: Serbia, politics, radicalization

Кратка автобиография: д-р Бисер Банчев е историк в секция „Съвременни Балкани“ на Института за балканистика към Българската академия на науките. Изследователските му интереси са в областта на съвременната история на Югоизточна Европа, национализъм и национална сигурност; геополитика и международни отношения на балканските страни. Автор е на книгата „България и разпадането на Югославия 1989-1995 г. Член е на редколегията на списания „Геополитика“ (София) и „Международна политика“ (Белград).

КЛАСИЧЕСКИ РАДИКАЛНИ ИДЕИ

МАЛЦИНСТВЕНАТА ПОЛИТИКА НА УСТАШКИЯ РЕЖИМ (1941-1945)/MINORITY POLICY OF THE USTASHA REGIME (1941-1945)

доц. д-р Ирина Огнянова-Кривошиева
Институт за балканистика с Център по тракология
към Българската академия на науките
ognyanova@yahoo.com

Военновременната ситуация в Хърватия (1941-1945 г.) дава възможност за експлозия на националното и религиозното напрежение и враждебност, съществували от векове в страната, които ескалират в цялата си военновременна бруталност. Ядрото на усташкия национализъм е политиката към малцинствените групи, които представляват приблизително половината от населението на независимата държава Хърватия /НДХ/. Едно е отношението към мюсюлманите, които са обявени за част от хърватската нация; и напълно различно спрямо останалите съществени национални групи – сърби, евреи и цигани, които са обявени за „най-големите врагове на хърватския народ», лишени са от елементарни човешки и граждански права и са подложени на тежки преследвания и дискриминация.

Търсенето на „врага“ е общо явление за крайните националистически и фашистки движения в Европа по време на Втората световна война. За усташите „прочистването» на нацията и създаването на хомогенна национална държава са върховна цел. Тази идея се появява в усташката идеология поради мултинационалния и мултирелигиозен характер на хърватските исторически територии. Дори тяхната сърцевината - Хърватия, Славония и Далмация са белязани от присъствието на огром-

ни маси етнически сърби. Въпросът с Босна и Херцеговина е още по-труден, защото тук хърватите живеят заедно не само с други християни, но и с мюсюлмани.

Депортирането и ликвидирането на сърби и евреи с цел създаване на „чисто жизнено пространство» за хървати и мюсюлмани е важна задача за новия режим, но има разлика и специфика в нейната идеологическа обосновка. За разлика от антисемитизма, който е външно влияние, антисърбизмът е продукт на местната традиция. Докато решаването на „еврейския и циганския въпрос» копира расовата политика на нацистите, то „сръбският въпрос» е специфичен за усташкия режим. Усташката омраза към сърбите, живеещи на тяхна територия, се дължи на факта, че те са значително „малцинство» в НДХ - те представляват приблизително една трета от населението на страната. Ясно е, че те никога няма да приемат хърватската държава като своя и винаги ще се борят срещу нея, претендирайки за отделяне и присъединяване към Сърбия. По тази причина усташите насочват политическата си енергия предимно срещу сърбите. Евреите и циганите са по-малко на брой, следователно не са толкова опасни за бъдещето на НДХ.

Ключови думи: независимата държава Хърватия, усташки режим, малцинствена политика

Keywords: Independent State of Croatia, Ustasha Regime, minority policy

Кратка автобиография: доц. д-р Ирина Огнянова-Криошиева е завършила магистратура и редовна докто-

рантура към Катедрата по история на Византия и балканските народи на СУ „Св. Климент Охридски“. Има допълнителна магистратура по история в Централно-европейския университет, Будапеща, Унгария. Правила е докторски и постдокторски специализации към различни европейски и американски научни институти и университети. Понастоящем работи като доцент в секцията „Съвременни Балкани“ на ИБЦТ, БАН. Интересите ѝ са насочени към съвременна история и политика на Югоизточна Европа, с особен акцент върху Хърватия и Югославия в периода на Втората световна война, комунистическия и пост-комунистическия период.

ПРИЧИНИ И ФАКТОРИ ЗА РАДИКАЛИЗАЦИЯ И НАСИЛСТВЕН ЕКСТРЕМИЗЪМ В КОСОВО/CAUSES AND DRIVERS OF RADICALIZATION AND VIOLENT EXTREMISM IN KOSOVO

доц. д-р Бардхок Башота
Университета в Прищина, Косово
bardhok.bashota@uni-pr.edu

До 2014 г. конфликтите в Близкия изток бяха далечни събития за гражданите на Косово. Въпреки това, последните конфликти в Сирия и Ирак и тези, свързани със създаването на така наречената Ислямска държава на Ирак и Сирия (ИДИЛ), също оказаха влияние върху Косово, като предизвикаха значителен брой от неговите граждани да се присъединят към бойни формирования в тези конфликти. Това изследване разглежда многопластовите причини и фактори на радикализацията и насилствения екстремизъм в Косово. Първоначално бяха изследвани влиянията от външни и глобални мрежи: участието на международни екстремистки мрежи и влиянието на чуждестранни актьори, които играят роля в разпространението на радикални идеологии. Стратегическото положение на Косово на Балканите го прави уязвимо на външни радикализиращи влияния, и така, мюсюлманското мнозинство в Косово е изложено на радикални религиозни идеологии чрез различни мрежи и външни актьори. Радикалните религиозни групи често експлоатират местните недоволства и социално-икономически проблеми, за да вербуват и радикализират индивиди. Междувременно, взаимодействието на социално-икономическите фактори, политическата нестабил-

ност и религиозните влияния, които подпомагат екстремистките идеологии, особено сред младите хора, също беше изследвано. Освен това, изследването подчертава как политическата нестабилност и корупцията допълнително подкопават доверието в институциите, създавайки плодородна почва за вербуването на екстремисти. Освен това, влиянието на радикалните религиозни мрежи и външните актьори се анализира в контекста на предимно мюсюлманското население на Косово. Решаването на тези фактори изисква многопластов подход, включващ целенасочено социално-икономическо развитие, политическа реформа, ангажираност на общността и ефективни антирадикализационни програми. Разбирането на сложното взаимодействие на тези фактори е от съществено значение за разработването на ефективни стратегии за борба с радикализацията и насърчване на дългосрочната стабилност в Косово. Тази изчерпателна проучване има за цел да предостави прозрачност относно коренните причини за радикализацията и да предложи целенасочени интервенции за борба с насилиствен екстремизъм, с цел насърчване на дългосрочната стабилност и устойчивост в Косово.

Until 2014, conflicts in the Middle East were distant events for the citizens of Kosovo. However, recent conflicts in Syria and Iraq and those concerning the creation of the so-called Islamic State of Iraq and Syria (ISIS) also had an impact on Kosovo, prompting a significant number of its citizens to join combat formations in these conflict zones. This study explores the multifaceted causes and drivers of radicalization and violent extremism in Kosovo. Initially, the influences from outside and global networks were exam-

ined: the involvement of international extremist networks and the impact of foreign actors playing a role in spreading radical ideologies. Kosovo's strategic position in the Balkans makes it vulnerable to external radicalizing influences, and thus, the Muslim-majority population of Kosovo has been exposed to radical religious ideologies through various networks and external actors. Radical religious groups often exploit local grievances and socio-economic issues to recruit and radicalize individuals. Meanwhile, the interaction of socio-economic factors, political instability, and religious influences in fuelling extremist ideologies, especially among the youth, has also been examined. Additionally, the study highlights how political instability and corruption have further undermined trust in institutions, creating a fertile ground for the recruitment of extremists. Furthermore, the impact of radical religious networks and external actors is analysed in the context of Kosovo's predominantly Muslim population. Addressing these drivers requires a multifaceted approach, including targeted socio-economic development, political reform, community engagement, and robust anti-radicalization programs. Understanding the complex interplay of these factors is crucial for developing effective strategies to combat radicalization and promote long-term stability in Kosovo. This comprehensive investigation aims to provide insights into the root causes of radicalization and propose targeted interventions to combat violent extremism, with the goal of fostering long-term stability and resilience in Kosovo.

Ключови думи: Радикализъм, екстремизъм, фактори, Косово, младеж

Keywords: Radicalism, extremism, factors, Kosovo, youth

Кратка автобиография: Бардхок Башота е професор по политически науки в Факултета по философия на Университета в Прищина, Косово. През 2014 г. защитава докторска дисертация по международни отношения в Университета в Тирана. Той е работил като обучител и експерт в няколко национални институции и в момента е изследовател по проекта LEAP (Linking to Europe at the Periphery). Интересите му в изследванията включват изграждането на държавата, теории на международните отношения и европейски изследвания. Той е публикувал няколко научни статии в международни списания, като *Southeastern Europe*, *UNISCI Journal* и *Southeast European and Black Sea Studies*, както и университетски учебник по международни отношения и монография по теорията и практиката на международното териториално управление. Участвал е в няколко международни конференции и симпозиума.

Short biography: Bardhok Bashota is a professor of political science at the Faculty of Philosophy of the University of Prishtina, Kosovo. In 2014 he earned a PhD in international relations at the University of Tirana. He has served as a trainer and expert in several national institutions and is currently serving as a researcher for the LEAP (Linking to Europe at the Periphery) project. His areas of research interest are state-building, theories of international relations, and European studies. He has published several scientific articles in international journals, such as *Southeastern Europe*, *UNISCI Journal*, and *Southeast European and Black Sea Studies*, as well as a university textbook on international relations and a monograph on the theory and practice of international territorial administration. He has participated in several international conferences and symposiums.

МЕЖДУ КРАЙНОДЕСЕН ЕКСТРЕМИЗЪМ И ДЕМАРГИНАЛИЗАЦИЯ НА ИДЕНТИЧНОСТТА: БОСНЕНСКОТО ДВИЖЕНИЕ ЗА НАЦИОНАЛНА ГОРДОСТ

гл. ас. д-р Евлоги Станчев

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
evlogi.stanchev@gmail.com

Босненското движение за национална гордост (*Bosanski pokret nacionalnog ponosa*) е крайнодясна бошняшка националистическа организация, която привлича общественото внимание в Босна и Херцеговина през последните около 15 години. Определяна като група, отстояваща нацисткия възглед за „Кръв и почва“, Движението се обявява открито срещу ционизма, ислямизма, комунизма, капитализма, мултикултурализма и LGBT+ общността. Въпреки че промотира идентичността на бошняците (босненските мюсюлмани) в страната, организацията споделя дълбоко светски виждания, приоритизирайки „расовата“ над религиозната принадлежност. Наблюденията показват, че основната сфера на дейност на Движението е онлайн пространството, където се осъществява голяма част от разпространението на пропаганда и набирането на нови членове.

Ключови думи: Босна и Херцеговина, национализъм, крайнодесен екстремизъм, неонацизъм

Keywords: Bosnia and Herzegovina, nationalism, far-right extremism, neo-Nazism

Кратка автобиография: д-р Евлоги Станчев е главен асистент в Института за балканистика с център по тракология към БАН. Има бакалавърска степен по история от Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (2012 г.), две магистърски степени – по „История на Евразия, Русия и Източна Европа“ и „Етнология и културна антропология“ – от СУ (2014 г.), а също и докторска степен по „История на Русия“ от СУ (2019 г.). През 2021-2022 г. е част от изследователския екип на Центъра за академични изследвания София в рамките на проекта “Preventing Violent Extremism in the Balkans and the MENA: Strengthening Resilience in Enabling Environments (PREVEX)”, ръководен от Норвежкия институт за международни отношения (NUPI) и финансиран от Европейския съюз като част от Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“. Също така той участва в Националната програма „Млади учени и постдокторанти“, финансирана от Министерство на образованието и науката на България (2019–2021). Научните му интереси са свързани с историята, динамиката на идентичностите и националнообразуващите процеси при различни мюсюлмански общности в Евразия (постсъветското пространство) и на Балканите. От особен интерес за него представлява критичното (пре)осмисляне на съвременните теории за национализма и етничността. Интересува се също от историята на политическите идеологии и религиите.

СОЦИАЛЕН РАДИКАЛИЗЪМ

ОТ ПЕРСИЙСКИЯ ДО ЕЛИНСКИЯ АБДЕРОС

доц. д-р Иво Топалилов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
ivo.topalilov@balkanstudies.bg

Ключови думи: политическа пропаганда, Античност, Тракия

Keywords: political propaganda, Antiquity, Thrace

Кратка автобиография: доц. д-р Иво Топалилов е ръководител на Центъра по тракология. Води лекционен курс "Global History 3500 BCE-1500 AD" в Американския университет в България, „Късноантична археология“ и „Архитектурна археология част I“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Член е на Обществото за раннохристиянски изследвания в Австрия и на Международната асоциация за изследване на античните мозайки. Доц. д-р Иво Топалилов е сред стипендиантите на Гети, Фулбрайт и Американската академия в Рим.

ДЕЙСТВИЯТА НА ИМПЕРАТОР ЮСТИНИАН I (527-565) СРЕЩУ МИМОВЕТЕ КАТО РАДИКАЛЕН ЕЛЕМЕНТ ОТ НЕГОВАТА ПОЛИТИКА

д-р Ангел Велинов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
angelvelinov@yahoo.com

Задълбочаващата се християнизация на Византия през VI век довела до значителни промени в политиката на императорите към остатъците от езичеството. Новата религия все повече придобивала статут не само на господстваща, но и на единствена идеология в империята. Задължението на императора да се грижи за народа си вече се разбирало като приложение на Божията воля, която му е дала власт, а оттам идвало и убеждението, че всеки владетел стоял над другите хора. Прилагането на Божията воля карало императорите да прилагат и все по-драстични мерки спрямо остатъците от езичеството. Подобна идея породила и деспотични тенденции във византийската политика.

Една от проявите на тези тенденции, която изпъкнала по категоричен и радикален начин, била политиката на Юстиниан I срещу мимове в империята. По настояване на Юстиниан I още при император Юстин I (518 – 527) били издадени разпоредби, според които браковете между мимове и обикновени граждани се наказвали. Самият Юстиниан също издал такива разпоредби. На сключилите брак мимове било забранено да се връщат към старата си професия. Друга разпоредба гласяла, че дъщеря на жена-мим можела да се омъжи само

след специално императорско разрешение. Също се посочвало, че всеки, който излезе на сцената, е с лоша репутация (*infamus*).

Въпреки всички мерки, които държавата и църквата предприемали срещу мимове, мимическите представления се ползвали с широка популярност сред обикновените византийци. Съществуването на този род игри през цялата история на империята красноречиво говори за отношението на жителите на империята към тях. Така през следващите векове, ако не приемани безрезервно от централната власт и църква, византийските мимове поне срещали търпимост и постепенно се превърнали в елемент от византийската култура.

Ключови думи: Юстиниан I, мимове, радикална политика

Keywords: Justinian I, mimes, radical politics

Кратка автобиография: д-р Ангел Велинов е историк в Института за балканистика с Център по тракология към Българската академия на науките. Научните му интереси са в областта на публичния церемониал и идеологията, празниците и зрелищата във Византия в периода от средата на VI до средата на IX век.

**БКП, ПОЛИТИЧЕСКАТА НЕСИГУРНОСТ И
НАСИЛИЕ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД ПЪРВАТА СВЕТОВНА
ВОЙНА/COMMUNIST PROTEST POLITICS, POLITICAL
UNCERTAINTY AND VIOLENCE IN BULGARIA AFTER
THE FIRST WORLD WAR**

ас. Кристиан Стефанов

Институт за изследване на населението и човека
към Българската академия на науките
kristian.stefanov@iphs.bas.bg

Първата световна война води до обществена криза във всички воюващи страни, но нейните изражения са най-тежки в региона на Централна и Източна Европа, където под различни форми конфликта продължава и след 1918, кулминирайки в серия граждански войни, бунтове и цикли на политическо насилие. Българският опит между 1918 и 1923 кореспондира с общия регионален контекст. Краят на българското участие във войната дава началото на период на политическа турболентност и насилие, което започва с избухването на Войнишкото въстание през 1918 и продължава през следващите години под формата на изострени политически сблъсъци, които кулминират в Деветоюнския преврат и Септемврийското въстание. В този контекст, настоящият доклад се насочва към темата за ролята на протестната комунистическа политика в периода 1919 и 1923, акцентиращи нейната двойна роля, едновременно като един от политическите представители на покачващото се социалното недоволство по време на следвоенната криза, но и като фактор за възхода на политическото насилие в българското общество. Докладът ще акцентира два ос-

новни фактора за възхода на радикализацията и политическото насилие в България. На първо място, доклада ще се насочи към взаимодействието между БКП и Коминтерна като механизъм за радикализация. На второ място, доклада ще акцентира централната роля на политическата несигурност като радикализационен механизъм. Доклада ще очертае влиянието на политическата несигурност върху агентите в политическия процес като вземе предвид както перспективата на управляващите елити, така и тази на БКП, произлизащи от революционния контекст в Централна и Източна Европа. Вълната от комунистически революции, опити за преврат и масови стачки в Русия, Унгария, Германия и Италия, както и забраната и преследването на комунистическите партии в Югославия и Румъния, водят до ситуация на несигурност, даваща основание на радикализацията.

The First World War led to a social crisis in all the belligerent countries, but its manifestations were most severe in the region of Central and Eastern Europe, where the conflict continued in various forms after 1918, culminating in a series of civil wars, rebellions, and cycles of political violence. The Bulgarian experience between 1918 and 1923 corresponds to the general regional context. The Bulgarian defeat in the war marked the beginning of a period of political turbulence and violence, which began with the outbreak of the Soldiers' Uprising in 1918 and continued in the following years in the form of intensified political clashes, culminating in the June 9 coup and the September Uprising. In this context, the present paper will address the issue of the communist protest politics' role in the period post-war period between 1919 and 1923, emphasizing its dual function, both as one

of the political representatives of the rising social discontent during the severe post-war crisis, but at the same time as a factor in the surging of political violence in Bulgarian society. The paper will stress two main factors for the rise of radicalization and political violence in Bulgaria. First, the paper will focus on the interaction between the BCP and the Comintern as a mechanism for radicalization. Second, the report will highlight the central role of political uncertainty as a mechanism for radicalization. The paper will highlight the central role of political uncertainty as a mechanism of radicalization. Considering both the perspective of the ruling elites and that of the BKP, which emerged from the revolutionary context of Central and Eastern Europe, the paper will outline the impact of political uncertainty on the actors of the political process. The wave of communist revolutions, coup attempts or mass strikes countries as Russia, Hungary, Germany, and Italy as well as the banning and persecution of communist parties in Yugoslavia and Romania, created a situation of insecurity that gives rise to radicalization.

Ключови думи: политическо насилие, комунистическо движение, следвоенна криза, политическа радикализация

Keywords: political violence, communist movement, post-war crisis, political radicalization

Кратка автобиография: Кристиан Стефанов е асистент в Института за изследване на населението и човека. Неговата дисертация е посветена на темата за политическата радикализация на комунистическото движение в България в началото на 20 век. Интересите му са насочени в областта на изследванията на поли-

тическата модернизация, левите движения, национализма и политическото насилие.

Short biography: Kristian Stefanov is an Assistant professor at the Institute for Population and Human Studies. His dissertation is devoted to the topic of the political radicalization of the communist movement in Bulgaria at the beginning of the 20th century. His interests are focused in the field of studies of political modernization, leftist movements, nationalism and political violence.

**ЗАКОНИТЕ ЗА ОБЛЕКЧАВАНЕ НА ЖИЛИЩНАТА
НУЖДА (1920 – 1924 г.): СМЕКЧАВАНЕ ИЛИ
УВЕЛИЧАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОТО
НЕДОВОЛСТВО И ПРОТИВОПОСТАВЯНЕ?/
THE HOUSING RELIEF ACTS (1920–1924):
REDUCING OR INCREASING PUBLIC
DISCONTENT AND CONFRONTATION?**

гл. ас. д-р Борис Боев

Институт за изследване на населението и човека
към Българската академия на науките
borisboev84@gmail.com

Докладът има за цел да представи основните мерки и средствата за тяхното осъществяване, залегнали в трите закона за облекчаване на жилищната нужда (от 1920, 1921 и 1924 година) и да потърси отговор доколко те успяват да предотвратят нарастващото обществено недоволство и вътрешно противопоставяне по въпроса за намиране на изход от изострилата се жилищна криза в столицата София и в другите големи градове в годините след края на Първата световна война.

Ключови думи: урбанизация, законодателство, жилищна криза

Keywords: urbanization, legislation, housing crisis

Кратка автобиография: Борис Боев е доктор по история. През 2017 г. защитава дисертация на тема: „Студентските организации и движения в България (1931-1939)“. От 2019 г. работи в Институт за изследване на население-то и човека – БАН, секция „Историческа демография“,

с тема на плановия проект: „Миграционната политика в българското законодателство между двете световни войни (1918 – 1939)“.

ПРОМЕНЕТЕ В КЛИМАТА - ОТ ИСТОРИЧЕСКИЯ НАРАТИВ КЪМ СЪВРЕМЕННАТА ПОЛИТИКА

доц. д-р Георги Димов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
gdimov1981@abv.bg

Климатът е динамичен и се развива в цялата човешка история. Той никога не е константен и днес битката в съвременните политики е за ролята на антропогенно влияние върху климатичните промени и нейното отражение върху общество.

Ключови думи: климат, климатични промени, антропогенно влияние, съвременни политики

Keywords: climate, climate changes, anthropogenic influence, contemporary policies

Кратка автобиография: д-р Георги Димов е доцент в Института за балканистика с Център по тракология към Българската академия на науките. Води лекционен курс по Средновековна история и история на Византия в Университет по библиотекознание и информационни технологии, хоноруван преподавател е в различни университети в страната. Доц. д-р Георги Димов има интерес към изследването на климата през Средните векове и влиянията на екологичните фактори върху човешката история.

ИЗГРАЖДАНЕ НА ИМПЕРИИ

АРМИЯТА КАТО НОВИЯ ПЛЕБС

доц. д-р Калин Стоев

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
kastoeff@gmail.com

Плебсът е съществена част от конституционния строй в Древен Рим. С кризата на късната Република обаче основният механизъм за управление на държавата се пренася върху армията. Тя вече не е само въоръженият плебс и ще видим, че през имперския период, особено II-III век, на практика императорската власт зависи от нея. Докладът проследява политиките на отношението на висшите прослойки към плебса с отношение на властта към армията.

Ключови думи: войнишки императори, плебс, римска армия, криза на III-ия век

Keywords: Barracks emperors, plebs, Roman army, crisis of the 3rd century

Кратка автобиография: доц. д-р Калин Стоев завършва Националната гимназия за древни езици и култури „Св. Константин Кирил Философ“. От 2022 г. е заместник-директор в Института за балканистика с Център по тракология към Българската академия на науките. Води лекционни курсове „Древна история на българските земи“ и „Стара история“ в Университет по библиотекознание и информационни технологии.

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ РАДИКАЛИЗЪМ В ХАИТЯНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

доц. д-р Симеон Симеонов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
simeon_simeonov@alumni.brown.edu

Докладът изследва концепциите за радикална промяна на политическата власт в хода на Хаитянската революция, като я поставя в по-широка евроатлантическа рамка.

Ключови думи: Хаитянска революция, успешно въстание на роби, независимост

Keywords: Haitian Revolution, successful slave uprising, independence

Кратка автобиография: доц. д-р Симеон Симеонов е завършил аспирантура по история в Университета в Браун. Автор е на монографии и статии в областта на транснационалната история на Балканите. Преподава американска история в Американския университет в България.

ЗАВЛАДЯВАНЕТО И РАЗГРАБВАНЕТО НА КОНСТАНТИНОПОЛ ОТ КРЪСТОНОСЦИТЕ ПРЕЗ 1204 г.

доц. д-р Калин Йорданов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
kalin.kirilov@balkanstudies.bg

В нощта на 12 срещу 13 април 1204 г. поклонническата армия на франките и венецианците от Четвъртия кръстоносен поход ожесточено шурмува стените на Константинопол и превзема столицата на Византийската империя. Яростните войни на Христа не са склонни към проява на пощада, милосърдие и верска солидарност спрямо омразните гърци-схизматици, които макар и християни, са считани за „изменници“ и „врагове на Господа“, дори „по-лоши от евреите“. Трупаното отколе недоверие, завист и омраза към ромеите, които Западът и кръстоносното движение отдавна акумулирали в колективното съзнание на латинския свят, ескалира още повече по време на обсадата на византийската столица от поклонническата армия. Завладяването на Константинопол отприщва тази вековна стаена неприязн, която намира израз в най-тъмните прояви на човешката природа. Въпреки положените от кръстоносците клетви и обети преди шурма на Константинопол, че превземането му ще протече според традиционните условия за завоюването на християнски град (без да бъде посягано на жени, свещеници и монаси, и без църквите и манастирите да бъдат подлагани на грабеж и разрушение), столицата на Източната римска империя е погълната

от ужаса на завоюването. Кланета, насилие, грабежи, разрушения и пожари обхващат целия град. Апокалиптичните картини на това травматично събитие, което задълбочава още повече разлома между православния Изток и католическия Запад, са ярко свидетелство за радикализирането на поклонническото движение и компрометирането на кръстоносната идеология.

Ключови думи: Четвърти кръстоносен поход, Константинопол, завоюване, схизматици, плячка, „свещена кражба“

Keywords: Fourth Crusade, Constantinople, conquest, schismatics, booty, „sacred theft“

Кратка автобиография: доц. д-р Калин Йорданов Кирилов е историк медиевист от Института за балканистика с Център по тракология – БАН и хоноруван преподавател в Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2016 г., а преди това и в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“. От 2018 г. до 2020 г. е управител на Музей „Боянска църква“, филиал на Националния исторически музей. Автор е на монографиите „Принцът на Филипопол: непознатият деспот Алексий Слав в светлината на нови извори и открития“ (изд. Wunderkammer/ИБЦТ-БАН, 2022) и „Кръстоносните походи: реликви и чудеса“ (изд. „Изток-Запад“, 2015), както и на редица научни студии и статии върху проблемите на кръстоносните походи и латинския Ориент и ролята на Балканите като контактна зона между Изтока и Запада в епохата на Зрялото средновековие. Съавтор е в колективната монография „Западната експанзия на

Балканите: Военномонашеските ордени и италианските морски републики XII-XV в." (Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2020). Член е на Асоциацията на византинистите и медиевистите в България.

(НЕ)РЕАЛИЗИРАНИЯТ РАДИКАЛЕН ИДЕАЛ

VENUS WITHOUT FURS. ЗА ЕДНА (НЕ)РЕАЛИЗИРАНА РАДИКАЛНА ИДЕЯ ОТ IV ВЕК ПР. ХР.

гл. ас. д-р Ели Филипова

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
eli.filipova@balkanstudies.bg

Една поръчка на статуя от жителите на Кос, един колкото смел, толкова и страхлив скулптор, една хетера, съзнаваща своята сила и едно общество, което може да прости красотата, но не и ума на една жена.

Ключови думи: Афродита от Книдос, Праксител, Фрина, голота

Keywords: Aphrodite of Knidos, Praxiteles, Phryne, nudity

Кратка автобиография: Ели Филипова завършва специалност „Археология“ в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Защищава дисертация на тема „Диетата в Древна Тракия (I хил. пр. Хр.)“ в Института за балканистика с Център по тракология към Българската академия на науките. Тя е млад учен по Национална програма „Млади учени и постдокторанти“ на МОН (2020-2021) и изследовател по проект „Наследство БГ“, Дейност Б – „Непознатите Балкани“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020 г.“ (ОП НОИР), съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие (2022-2023).

НОМО BIZARRUS. БАЛКАНСКИТЕ МОДЕРНИЗМИ КАТО „РАЗХОДКА ПО РЪБА“

гл. ас. д-р Маламир Спасов

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
malamir_spasov@balkanstudies.bg

Ключови думи: *homo bizzarrus*, Балкани, модернизъм, авангарди, течения, скандали

Keywords: *homo bizzarrus*, Balkans, modernism, avant-gardes, currents, scandals

Кратка автобиография: гл. ас. д-р Маламир Спасов води лекционен курс „Странознание“ във Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Изследователският му интерес е насочен към балканската литература и модернизма през XX век, междувоенния период.

РАДИКАЛИЗМЪТ В НАУКАТА

ТРАКТАТЪТ НА МИХАИЛ ПСЕЛ ДИАЛОГ ЗА ДЕЙСТВИЯТА НА ДЕМОНИТЕ И РОЛЯТА МУ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКИЯ ОКУЛТИЗЪМ

докторант Тодор Тодоров

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
todortdrv2@balkanstudies.bg

Трактатът известен като *Диалог за действията на демоните*, дълго приписван на византийския дворянин, учен и философ Михаил Псел, има значителна роля в развитието, както на окултната философия, така и в представите на инквизицията и ловците на вещици. Докладът се спира на някои ключови елементи от трактата, като природата на демоните, техните видове и способности, начините чрез които влияят на хората и т.н. Изложението също проследява рецепцията на текста в Западна Европа и значението му за някои радикални идеи, които избухват през XV и XVI в.

Ключови думи: Михаил Псел, *Диалог за действията на демоните*, окултна философия

Keywords: Michael Psellus, *On the Operation of Demons*, occult philosophy

Кратка автобиография: Тодор Тодоров е библиотекар в Института за балканистика с Център по тракология към Българската академия на науките и докторант в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ с тема на ди-

сертацията „Еволюция на средновековната армия: от средновековно опълчение към модерна войска (XIV-XV век). Случаят на Бургундия“. Интересите му са насочени към късното западноевропейско Средновековие и по-конкретно към военното дело и различни аспекти от интелектуалната история - „история на идеите“, като реанесансовите концепции за кръстоносен поход, образа на османските турци и разнообразните окултни течения сред образования елит.

НАУКАТА КАТО ВОЙНА НА ИДЕИ: БЪЛГАРСКИЯТ ОПИТ

д-р Кристиян Ковачев

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
kristiyan_kovachev@abv.bg

Френските историци по време на дискусиите през втората половина на XIX век заявяват: „Ако не се критикуваме взаимно, няма да има научен прогрес“. Докладът ще проследи прилагането на концепцията за науката като война на идеи във френските научни среди и ще го съпостави с българската доисторическа действителност.

Ключови думи: историография, интерпретации, анализи

Keywords: historiography, interpretations, analysts

Кратка автобиография: д-р Кристиян Ковачев е пост-докторант в Института за балканистика с Център по договор BG-RRP-2.015-0011 „Да дигитализираш Схизмата: създаване на тематичен виртуален фонд и интерактивен кърт с добавена реалност“ за подкрепяне на изследователския потенциал чрез привличане и задържане на талантиви изследователи по инвестиция C2I2 „Повишаване на иновационния капацитет на Българската академия на науките (БАН) в сферата на зелените и цифровите технологии“ Компонент 2. Научни изследвания и иновации финансиран по Плана за възстановяване и устойчивост.

CASE-STUDIES

УБИВАНЕТО НА ПЛЕННИЦИ И МЕЖДУРЕЛИГИОЗНИТЕ КОНФЛИКТИ В КРАЯ НА СРЕДНОВЕКОВИЕТО: ПРИМЕРИ ОТ БАЛТИКА И БАЛКАНИТЕ

докторант Милен Петров

Институт за балканистика с Център
по тракология към Българската академия на науките
milenkp@abv.bg

Докладът разглежда въпроса за отношението към военнопленниците в междурелигиозните и межкултурните конфликти във втората половина на XIV и началото на XV век. Разгледани са примери, отнасящи се до сблъсъците на Тевтонския орден с езичните литовци, както и на католическия свят с османците. Сравнено е отношението към пленените християни, най-вече на западните рицари, които участват в т.нар. пруски пътувания с това на пленените от османците християни, най-вече след битката при Никопол. Избиването на пленените след проваления кръстоносен поход се превръща в травма както за оцелелите, така и за пишещите за събитията европейски автори. В изследването са анализирани очакванията на кръстоносците, правилата за водене на война през епохата, включително представите за провеждането на военни действия в междурелигиозните конфликти, формирани в немалка степен в сблъсъците с литовците, в които участват представители на рицарството от всички краища на Европа, както и от по-ранни конфликти с мюсюлмани и езичници.

Ключови думи: военнопленници, Средновековие, Бал-

тика, Балканите

Keywords: prisoners of war, Middle Ages, Baltics, Balkans

Кратка автобиография: Милен Петров е докторант в секция „Средновековни Балкани“, ИБЦТ-БАН. Темата на дисертационния му труд е „Свещената римска империя и Никополският кръстоносен поход (1395-1396): участници и извори“. Научните му интереси са насочени към отношенията между Балканите и Централна Европа в периода от XIV до XVII век, образа на Балканите в немската историческа и географска литература, както и военните конфликти между Османската империя и Свещената римска империя.

Кръглата маса се осъществява в изпълнение на проект „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“, BG05M2OP001-1.001-0001

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

НАСЛЕДСТВО БГ

НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

